

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)
М.В. Афанасьєв М.В. Афанасьєв

Аналіз підприємницької діяльності
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Спеціальність **073 "Менеджмент"**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **менеджмент інноваційної діяльності**

Вид дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри менеджменту,
логістики та економіки

Ястремська О.М.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри менеджменту, логістики та економіки
Протокол № 1 від 27.08.2018 р.

Розробники:

Томах В. В., к.е.н., доц. кафедри менеджменту, логістики та економіки

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: вивчення дисципліни передбачає теоретичну та практичну підготовку студентів до вирішення конкретних завдань з організації та ведення підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки та надає можливість засвоєння фундаментальних та прикладних знань з проведення аналізу господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, визначення можливостей підвищення ефективності діяльності та надання пропозицій щодо проведення заходів направлених на покращення результатів діяльності.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення особливостей розвитку підприємницької діяльності в умовах інноваційної економіки, методи та засоби аналізу економічних процесів підприємницької діяльності.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

оволодіння основними положеннями, поняттями, закономірностями аналізу підприємницької діяльності;

вивчення сутності підприємницької діяльності як економічної категорії;

формування вміння і навичок використання основних інструментів аналізу підприємницької діяльності;

оволодіння навичками функціонально-вартісного та техніко-економічного аналізу;

розробка, на основі отриманих результатів аналізу, рекомендацій щодо удосконалення системи управління підприємницької діяльності.

Мета навчальної дисципліни: є формування у майбутніх менеджерів теоретичних знань і практичних навичок щодо організації підприємницької діяльності в Україні та використання різних методів та моделей аналізу підприємницької діяльності.

Курс	3	
Семестр	5	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	32
	семінарські, практичні	32
Самостійна робота		86
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
«Економічна теорія»	
«Макро- та мікроекономіка»	
«Економіка підприємства»,	
«Менеджмент»	
«Статистика»	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність до організації підприємницької діяльності	Знання особливостей підприємництва, категоріального апарату, джерел підприємницьких ідей. Вміння проводити вибір виду підприємницької діяльності та її організаційно-правової форми
Здатність до організації процесу ліцензування та патентування підприємницької діяльності	Знання процедури ліцензування та патентування діяльності. Вміння здійснювати ліцензування та патентування діяльності.
Здатність до оцінювання ризиків підприємницької діяльності	Знання механізмів оцінки ризиків підприємницької діяльності. Вміння оцінювати ризики ведення підприємницької діяльності.
Здатність до організації обліку, оподаткування та звітності підприємницької діяльності	Знання механізмів оподаткування, обліку та звітності підприємницької діяльності Вміння проводити оподаткування, облік та звітність підприємницької діяльності
Здатність до економічного аналізу підприємницької діяльності.	Знання сутності, задач, методик, інформаційного забезпечення економічного аналізу Вміння організувати проведення економічного аналізу, вміння до самостійного проведення аналізу діяльності підприємства за основними техніко-економічними показниками та надання рекомендацій для підвищення ефективності підприємницької діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи підприємницької діяльності

Тема 1. Теорія та сутність підприємництва

Поняття підприємницької діяльності. Визначення та сутність підприємництва, підприємництво як особлива економічна категорія, суб'єкти підприємницької діяльності. Об'єкт, суб'єкт і мета підприємницької діяльності.

Функції та принципи підприємницької діяльності. Визначення функцій та принципів підприємницької діяльності.

Історія виникнення підприємництва. Етапи розвитку підприємницької діяльності, внесок українських вчених в розвиток підприємництва.

Методи пошуку підприємницької ідеї. Метод фокального об'єкту, метод аналогії.

Тема 2. Організаційно-правові форми підприємництва

Організаційно-правові форми ведення підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємництва в світі та Україні. Переваги та недоліки окремих форм. Обґрунтування вибору організаційно-правової форми.

Реєстрація підприємницької діяльності. Процес створення власної справи. Особливості реєстрації підприємництва в залежності від обраної організаційно-правової форми. Статут приватного підприємства. Засновницький договір та його структура.

Тема 3. Види підприємницької діяльності

Сутність видів підприємницької діяльності.

Визначення та особливості видів підприємницької діяльності.

Особливості виробничої підприємницької діяльності. Поняття виробничого підприємництва, його особливості, етапи та ризики. Особливості фінансового та комерційного підприємництва. Сутність фінансового, комерційного підприємництва, особливості ведення даних видів підприємницької діяльності.

Посередницька діяльність. Сутність та особливості посередницької діяльності, особливості реєстрації, можливі ризики.

Тема 4. Ліцензування та патентування діяльності

Поняття ліцензії та ліцензування. Види діяльності, що підлягають ліцензуванню. Законодавче врегулювання ліцензування. Порядок отримання ліцензії. Вартість ліцензій по різних видах економічної діяльності.

Сутність та порядок патентування. Особливості та порядок придбання патенту у видавничій сфері. Продовження патенту та порядок його скасування. Короткотерміновий патент. Вартість патентів по видах діяльності.

Тема 5. Мале підприємництво

Економічна сутність малого підприємництва та еволюція розвитку. Функції малого підприємництва. Роль малого підприємництва в умовах ринкової економіки. Механізм оподаткування малого підприємництва в Україні. Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва. Проблеми фінансування малого бізнесу в Україні. Шляхи вдосконалення розвитку малого підприємництва

Особливості розвитку малого підприємництва в Україні й за кордоном. Особливості функціонування малого підприємництва в Україні, тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. Особливості функціонування малого підприємництва в ЕС та США.

Особливості заснування власної справи. Процедура заснування власної справи, особливості ведення власної справи.

Тема 6. Державне регулювання підприємництва

Сутність державного регулювання підприємницької діяльності. Поняття, сутність державного регулювання підприємницької діяльності. Законодавче забезпечення державного регулювання підприємницької діяльності. Принципи державної підприємницької політики. Сутність державної підприємницької політики. Принципи проведення.

Тема 7. Ризики ведення підприємницької діяльності

Сутність та види ризиків ведення підприємницької діяльності. Поняття ризиків, ризикова подія, наслідки ризику, ставлення до ризику. Види і особливості економічних, політичних, комерційних, інвестиційних і виробничих ризиків.

Оцінки ризиків ведення підприємницької діяльності. Коефіцієнт ризику, Статистичні показники оцінки ризику. Експертні методи оцінки ризику, метод аналізу доцільності витрат, метод використання аналогів. Методи зниження підприємницького ризику. Ухилення від ризику (уникнення ризику), передача ризику

(трансферт партнерам), локалізація (лімітування) ризику, розподіл ризику, компенсація ризику.

Тема 8. Оподаткування, облік та звітність підприємницької діяльності

Сутність оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності. Сутність оподаткування, об'єкти оподаткування підприємницької діяльності. Види обліку суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості окремих видів обліку підприємницької діяльності, форми звітності.

Змістовний модуль 2. Економічний аналіз підприємницької діяльності

Тема 9. Теорія економічного аналізу

Сутність, задачі, методика, інформаційне забезпечення економічного аналізу. Суть економічного аналізу. Роль економічного аналізу в розробки напрямку розвитку підприємства. Об'єкт, предмет, цілі, завдання та структура дисципліни. Місце й значення дисципліни при розробки напрямків розвитку підприємства, а також серед дисциплін підготовки бакалаврів.

Задачі та методи економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками. Метод та методика аналізу. Прийоми та способи аналізу: порівняння, середні значення, групування, деталізація показників, балансовий метод, використання економіко-математичних методів: економетрії, масового обслуговування, оптимального планування та управління операціями.

Джерела інформації для аналізу. Перевірка достовірності інформації. Види інформації, що використовуються у аналізу. Характеристика показників економічної інформації.

Організація та різновиди економічного аналізу. Основні принципи організації аналізу. Організація аналітичної роботи на підприємстві та у інших підрозділах. Етапи проведення економічного аналізу. Відбір об'єктів для аналізу та показників діяльності підприємства. Планування аналітичної роботи. Оформлення результатів економічного аналізу: аналітичні записки, таблиці, графіки. Основи комп'ютерної обробки економічної інформації при аналізі роботи підприємства.

Основні характеристики видів аналізу. Особливості організації поточного, оперативного і перспективного аналізу. Різновиди економічного аналізу: функціонально-вартісний, техніко-економічний, фінансовий. Предмет, задачі та зміст техніко-економічного аналізу. Джерела інформації. Етапи проведення техніко-економічного аналізу.

Тема 10. Використання економіко-математичних методів в економічному аналізі підприємницької діяльності

Особливості використання економіко-математичних методів в економіці.

Обґрунтування використання математичних методів. Етапи використання математичних методів в економічному аналізі підприємницької діяльності. Моделювання. Математична модель процесу. Проблеми при використанні математичних методів в економіці. Основні математичні методи, використовувані в економічному аналізі: економетрика та дослідження операцій.

Сутність основних економіко-математичних методів аналізу виробничої діяльності. Кратка характеристика методів. Теорія кореляції та регресії, методика та

особливості використання. Теорія масового обслуговування та практика використання. Статистичний контроль якості продукції, особливості використання.

Методи математичного програмування, їх особливості, методика рішення задач, та практика використання. Сітьові методи планування та управління виробничої діяльності. Основні поняття, та практика використання. Використання комп'ютерних програм для рішення економічних задач за допомогою математичних методів.

Тема 11. Аналіз виробництва та реалізації продукції

Задачі аналізу виконання плану виробництва. Задачі аналізу виробництва та реалізації продукції. Джерела інформації. Аналіз виконання плану виробництва продукції. Вплив основних чинників на виконання плану обсягу виробництва. Аналіз номенклатури, структурних змін, зрушень ритмічності, комплектності та асортименту. Аналіз якості продукції. Аналіз виконання плану по реалізації продукції. Аналіз виконання плану з реалізації продукції, визначення впливу різних чинників. Оперативний аналіз виконання плану з реалізації продукції.

Тема 12. Аналіз використання трудових ресурсів

Аналіз використання трудових ресурсів. Задачі аналізу трудових ресурсів. Джерела інформації. Аналіз забезпеченості підприємства кадрами. Аналіз динаміки змін професійно-кваліфікаційного складу та структури робітників і службовців.

Аналіз бюджету робочого часу. Аналіз використання робочого часу та виявлення причин втрат. Аналіз впливу факторів на виконання плану по продуктивності праці. Аналіз темпів росту продуктивності праці. Аналіз виконання плану щодо зростання продуктивності праці. Оцінка впливу різних чинників. Виявлення резервів підвищення продуктивності праці. Аналіз використання фонду оплати праці. Абсолютне та відносне відхилення фонду оплати праці. Оцінка впливу чинників зміни чисельності та середньої заробітної платні.

Тема 13. Аналіз використання матеріальних ресурсів

Аналіз організації матеріально технічного забезпечення. Задачі аналізу. Джерела інформації. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Аналіз матеріалоємності продукції та її аналіз. Аналіз обґрунтованості та додержання норм витрат матеріальних ресурсів. Чинники, що впливають на витрати матеріальних ресурсів: зміна норм витрат, цін, заміна матеріалів. Особливості аналізу використання матеріальних ресурсів. Оперативний аналіз використання матеріальних та паливно-енергетичних ресурсів.

Тема 14. Аналіз використання основних засобів та виробничих потужностей

Аналіз складу. Руху та стану виробничих потужностей. Задачі аналізу та джерела інформації. Загальна оцінка використання основних засобів. Аналіз структури основних засобів. Структура і динаміка основних засобів.

Показники використання основних засобів. Показники використання основних засобів. Аналіз фондівіддачі, визначення впливу чинників і виявлення резервів зростання. Аналіз зростання виробничої потужності. Аналіз структури та технічного стану обладнання. Показники екстенсивного, інтенсивного та інтегрального використання обладнання. Виявлення резервів підвищення ефективності використання обладнання.

Тема 15. Аналіз собівартості продукції

Задачі аналізу. Аналіз витрат на виробництво. Задачі аналізу та джерела інформації. Аналіз витрат на виробництво. Оцінка виконання плану. Особливості цього аналізу. Аналіз витрат по калькуляційним статтям витрат. Аналіз витрат за елементами і статтями собівартості, виявлення резервів зниження собівартості продукції. Аналіз непродуктивних витрат та втрат від браку. Аналіз впливу факторів на виконання плану по собівартості продукції. Оцінка впливу чинників на виконання плану з собівартості продукції: обсягу виробництва, структури продукції та собівартості виробів. Оперативний аналіз собівартості продукції: прямих витрат та непродуктивних витрат.

Тема 16. Аналіз прибутку

Задачі аналізу. Аналіз виконання плану по балансовому прибутку. Задачі аналізу та джерела інформації. Аналіз виконання плану по балансовому прибутку. Оцінка виконання плану. Абсолютне та відносне відхилення. Аналіз виконання плану по прибутку з реалізації продукції. Оцінка впливу чинників (обсягу реалізації, собівартості продукції, цін, асортименту) на виконання плану по прибутку від реалізації. Аналіз валового доходу. Оцінка впливу чинників на виконання плану з доходу. Аналіз прибутку на базі маржинального доходу. Сутність маржинального доходу. Оцінка впливу факторів на величину маржинального доходу.

Тема 17. Аналіз рентабельності

Задачі аналізу рентабельності. Показники рентабельності. Аналіз рентабельності виробництва. Аналіз виконання плану по рентабельності виробництва. Оцінка темпів росту, абсолютне та відносне відхилення від плану, впливу факторів. Аналіз рентабельності продукції. Оцінка впливу факторів на рівень рентабельності продукції.

Тема 18. Аналіз технічного розвитку та організації виробництва. ФВА

Задачі аналізу організаційно-технічного рівня виробництва. Аналіз технічного та організаційного рівня виробництва. Аналіз технічного розвитку виробництва. Показники оцінки рівня техніки, технології, механізації та автоматизації виробництва, якості продукції. Оцінка ефективності розробок. Сутність функціонально-вартісного аналізу (ФВА). Принципи і задачі функціонально-вартісного аналізу. Основні етапи аналізу. Функціонально-вартісна діаграма. Практика використання функціонально-вартісного аналізу: використання ФВА.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій (два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні	Практичні заняття	Презентація	Завдання за темами	Колоквіум	Усього	
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1 тиждень	0,5	0,5			1	
	Тема 2	2 тиждень	0,5	0,5			1	
	Тема 3	3 тиждень	0,5	0,5		5	6	
	Тема 4	4 тиждень	0,5	0,5			1	
	Тема 5	5 тиждень	0,5	0,5			1	
	Тема 6	6 тиждень	0,5	0,5		5	6	
	Тема 7	7 тиждень	0,5	0,5			10	11
Змістовий модуль 2	Тема 8	8 тиждень	0,5	0,5			1	
	Тема 9	9 тиждень	0,5	0,5			1	
	Тема 10	10 тиждень	0,5	0,5		5	6	
	Тема 11	11 тиждень	0,5	0,5			1	
	Тема 12	12 тиждень	0,5	0,5			1	
	Тема 13	13 тиждень	0,5	0,5	4		5	
	Тема 14	14 тиждень	0,5	0,5		5	6	
Тема 15	15 тиждень	0,5	0,5			10	11	
	Тема 16	16 тиждень	0,5	0,5			1	
	Іспит						40	
Усього			8	8	4	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна:

1. Кінаш, І. П. Основи підприємницької діяльності : навч.-метод. комплекс / І. П. Кінаш, Л. С. Вербовська, Н. Є. Василюшина. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2012. – 227 с.
2. Кіндрацька, Г. І. Аналіз господарської діяльності [Текст] : навч. посіб. / Г. І. Кіндрацька, А. Г. Загородній, Ю. І. Кулиняк. – Львів : ЗУКЦ, 2017. – 309 с.
3. Отенко І. П. Аналіз господарської діяльності [Текст] : навч. посіб.; рекомендовано МОН / І. П. Отенко, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 418 с.
4. Підприємницька діяльність. Навчальний посібник. / За науковою ред. О. Л. Ануфрієвої / – Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», – 2014. – 304 с.
5. Савіна, Наталія Борисівна. Основи підприємництва та маркетингу [Текст] : навч. посіб. / Н. Б. Савіна, А. М. Костюкевич ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. - Рівне : НУВГП, 2013. - 210 с.

Додаткова:

6. Аналіз господарської діяльності торговельних підприємств [Текст] : [ситуац. завдання для практ. занять та самост. роботи для студентів спец. 051 "Економіка", 071 "Облік і оподаткування" та ін.] / Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т ; [уклад.: Б. В. Гринів, Т. О. Герасименко, О. С. Воронко]. - Львів : ЛТЕУ, 2017. - 84 с.
7. Дудин М. Основы предпринимательства: учебное пособие / М. Дудин, Н. Лясников, С. Бараненко / Litres, 2015. – 550 с.
8. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни «Економічний аналіз» для студентів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» денної форми навчання / укл. Н. М. Омеласенко. – Х. Вид. ХНЕУ, 2014. – 36 с. (Укр. мов.)
9. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Економічний аналіз» для студентів напрямку підготовки «Менеджмент» денної

форми навчання / укл. Н. М. Омелаєнко, К. В. Яковенко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. – 30 с. (Укр. мов.)

10. Рзаєва Т. Г. Аналіз господарської діяльності [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Т. Г. Рзаєва, Г. І. Рзаєв] ; Хмельниц. нац. ун-т. - Хмельницький ; Кам'янець-Подільський : Друкарня "Рута", 2016. - 256 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

11. Офіційний вісник України (база нормативних документів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ouu.com.ua>

12. Налоги и бухгалтерский учёт [Электронный ресурс]. – Режим доступу : www.basa.tav.kharkov.ua.

13. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.

14. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

15. Сервер Державного комітету статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.